- [2021] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 100

- ਵਿੱਚ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
  - v.
  - ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।
- (ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਰਿੱਟ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ (2017 ਦਾ 01)
  - ਅਪ੍ਰੈਲ 20, 2021
  - [ਐਸ.ਏ. ਬੋਬੜੇ, ਸੀਜੇਆਈ, ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ
    - ਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.ਜੇ.
      - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ: ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ
- ਮੁਕੱਦਮੇ – ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ – ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ –
  - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ - ਇਹ ਵੀ ਕਿ
- ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਸਾਰ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਇੱਛਾ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
  - ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਰਾਜਾਂ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2020 ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਰੜਾ ਨਿਯਮ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ
  - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ - ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਂ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪਾਇਆ - ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ
- ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
  - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਖਰੜਾ ਨਿਯਮ, 2021 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
  - ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨਾ - ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 32
    - ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਜਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2001) 3
- ਐਸਸੀਸੀ 1 : [2001] 2 ਐਸਸੀਆਰ 29 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.
  - 100

- <u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

- [2001] 2 29 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੈਰਾ 12
    - ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਰਿੱਟ () ਨੰਬਰ(ਆਂ)। 01 ਵਿੱਚੋਂ
- 2017.
    - (ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੁਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ)
    - ਨਟਰਾਜ, ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਐਸਜੀ, ਡੀਐਸ ਪਰਮਾਰ, ਸੌਰਭ
- ਮਿਸ਼ਰਾ, ਫਾਇਰ., ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਐਮ.ਐਸ. ਵਿਭਾ ਦੱਤਾ ਮਖੀਜਾ,
- ਐਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਆਰ. ਬਾਲਾ, ਡਾ. ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਪੀ. ਐਨ. ਰਵਿੰਦਰਨ, ਸੌਮਿਆ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਪੀ. ਐਚ. ਪਾਰੇਖ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ.
- ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਐਮ.ਵੀ. ਮੁਕੰਦ, ਏ. ਕਾਰਤਿਕ, ਮਹਿਕ ਜੱਗੀ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਐਮ.ਐਸ.
- ਏ. ਸ਼ੈਲੁਗੁਰੂਪ੍ਰਿਆ, ਆਨੰਦ ਕੰਨਨ ਐਨ., ਪ੍ਰਣਯ ਰੰਜਨ, ਅੰਮੇਲ ਚੰਦਨ,
- ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ, ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਰਾਹੁਲ ਚਿਟਨੀਸ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਏ ਪਾਂਡੇ, ਜੀਓ ਜੋਸਫ, ਏਡੀਐਨ ਰਾਓ, ਗੁੰਟੂਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਤਿਵਾੜੀ, ਐਮਐਸ ਅਲੀਜ਼ਾ ਬਾਰ, ਸੁਬੋਧ ਐਸ ਪਾਟਿਲ, ਐਮਐਸ ਸੁਪ੍ਰਿਆ ਪਾਟਿਲ, ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸੇਨ, ਅਮਿਤ ਗੁਪਤਾ, ਵੀ ਬਾਲਾਚੰਦਰਨ, ਸਿਧਾਰਥ ਨਾਇਡੂ, ਐਮਐਸ ਆਭਾ ਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇਸ਼ਵ ਮੋਹਨ, ਆਰਕੇ ਅਵਸਥੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਪੀਯੂਸ਼ ਵਤਸ, ਐਮਐਸ ਰਿਤੂ ਅਰੋੜਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ-1, ਪੀਐਸ ਸੁਧੀਰ, ਐਮਐਸ ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਵਾਹੀ, ਐਮ ਸ਼ੋਏਬ ਆਲਮ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਰੋਵਿਨਜ਼ ਐਫ ਵਰਮਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਮਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਪੁਖਰਾਮਬਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਐਮਐਸ ਅਨੁਪਮਾ ਨਾਗ, ਕਰੁਣ
- ਸ਼ਰਮਾ, ਅਵਿਜੀਤ ਮਨੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸ਼ੌਰਿਆ ਸਹਾਏ, ਪੀਐਸ ਨੇਗੀ, ਐਮਐਸ ਅਰੁਣਾ। ਮਡੂਰ, ਐਮ.ਐਸ. ਅਨੁਰਾਧਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਅਵਨੀਸ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ
- ਅਰੁਣਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਗੋਪਾਲ ਝਾਅ, ਸ਼ੈਅਸ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਜੁਨੇਜਾ, ਸਤੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਚੰਚਲ ਕੁਮਾਰ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਯਜੁਰ ਭੱਲਾ, ਦੀਪਕ ਸਮੋਤਾ, ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼ੁਭਮ ਭੱਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹਾ ਕਲੀਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਅੰਬਾਵਾਨੀ, ਅੰਭੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ,
  ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਜ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੇ ਗਿਰੀ, ਨਰੇਸ਼ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੁਵਦੀਪ ਰਾਏ, ਕਬੀਰ ਸ਼ੰਕਰ ਬੋਸ, ਮੁਕੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਮਾਥੁਰ, ਕੁਨਾਲ ਚੈਟਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਬੈਨਰਜੀ, ਪ੍ਰਵਰ ਵੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਮਐਸ ਮੁਕਤੀ ਚੌਧਰੀ, ਕੇਵੀ ਜਗਦੀਸ਼ਵਰਨ, ਐਮਐਸ ਜੀ ਇੰਦਰਾ,
- ਅਨਿਰੁਧ ਪ੍ਰੀ. ਮਯੀ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਝਾ, ਅਤੁਲ ਝਾ, ਐਮ. ਕੇ. ਨਟੋਲੀ ਸੀਮਾ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਉੱਤਰਾ ਬੱਬਰ, ਮਨਨ ਬਾਂਸਲ, ਟੀ.ਜੀ.
- ਨਾਰਾਇਣਨ ਨਾਇਰ, ਸਿਬੋ ਸ਼ੰਕਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਾਹੂ, ਯੂਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਰਤੀ ਟੰਡਨ, ਸਿੱਧੇਸ਼ ਕੋਤਵਾਲ, ਦਿਵਿਆਂਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਐਮਐਸ ਅਨਾ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਐਮਐਸ ਮਾਨਿਆ ਹਸੀਜਾ, ਨਿਰਨਿਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇਐਸਐਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਪੀਆਈ ਜੋਸ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਪਾਠਕ, ਅਰਵਿੰਦ

- ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਪਾਠਕ, ਆਸਥਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਖਿਲ ਗੋਇਲ, ਨਵੀਨ ਗੋਇਲ, ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਸਰਨਾ, ਵਿਨੈ ਮੈਥਿਊ, ਅਨਿਲ ਨਾਗ, ਅਨਮੋਲ ਨਾਗ, ਅਰੁਣ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੇਂਦੂ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾਸ, ਐਨੀ ਮਿੱਤਲ, ਮਹਿਫੂਜ਼ ਏ. ਨਾਜ਼ਕੀ, ਪੋਲਾਂਕੀ ਗੌਤਮ, ਸ਼ੇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ, ਟੀ. ਵਿਜੇ ਭਾਸਕਰ ਰੈਂਡੀ, ਅਮਿਤਾਭ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੇਅ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ।
- ਦੁਬੇ, ਨੂਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸਾਹਿਲ ਤਗੋਤਰਾ, ਐਮ. ਯੋਗੇਸ਼ ਕੰਨਾ, ਰਾਜਾ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰਨ ਐਸ., ਆਦਿੱਤਿਆ ਚੱਢਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਮਾ ਪ੍ਰਸੂਨ ਬੱਚੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ।
- ਗੋਗੀਆ, ਕਰਨਵੀਰ ਗੋਗੀਆ, ਐਮਐਸ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਸਿੰਘਤ, ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ, ਮਹੇਸ਼
- ਠਾਕੁਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਪਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸ਼ੇਖਰ, ਜਮਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵੀਜੀ ਪ੍ਰਗਾਸਮ, ਐਸ ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ, ਐਮਐਸ ਰਚਨਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਵੀ ਐਨ ਰਘੂਪਤੀ, ਸਮੀਰ ਪਾਰੇਖ, ਕਸ਼ਤਰਸਾਲ ਰਾਜ,

- ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਾਨਿਆ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰਤਿਊਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਿਨੀ, ਨਿਤਿਕਾ ਪਾਂਡੇ, ਮੈਸਰਜ਼ ਪਾਰੇਖ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਪ੍ਰੀਤਿਕਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨਚੰਦਾ, ਨਿਖਿਲ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ, ਪੀਐਲਆਰ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਤਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਤਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
- ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:
  - ਆਰਡਰ
- ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮ ਕਮੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ। ਇਹ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ
  - ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ) ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਘਾਟ,
- ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮਕਰਨ, ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੇਬਲਿੰਗ,
  - ਆਦਿ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ।
  - ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ, ਨਿਯਮ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ
    - ਅਦਾਲਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

- [1] ..400/2006 ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ

- 30.03.2017 ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲੈ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਲਗਭਗ 13 ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ, ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ
  - ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਪ੍ਰਦਾਰਸ਼ਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੇਬਲਿੰਗ ਆਦਿ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।
  - ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ
  - ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਥਾਈ ਸਲਾਹਕਾਰ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 07.11.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਬਸੰਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ। ਕਿਊਰੀ. 20.02.2018 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਮੀਸੀ ਕਿਊਰੀ।
  - ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਜਨਵਰੀ 2019 ਤੱਕ, 15 ਰਾਜ / ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ 21 ਹਾਈ
  - ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਮੀਸੀ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
  - 18.02.2019. ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
  - ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ, 30.03.2019 ਨੂੰ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।
- ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
  - ਕਿਊਰੀ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ, 2020" ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ
  - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ। ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਰੜਾ ਨਿਯਮ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ
  - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ੁਰ, 1973 ਬ੍ਰਹਤ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਭਿਆਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ
  - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973.
- ਬਾਅਦ ਦੇ 27.10.2020 ਅਤੇ 19.01.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ <u>ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਡਰਾਫਟ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ</u>
  - [2] ਕੇਰਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, 1982; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ
  - ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਆਦੇਸ਼, 1990 ਆਦਿ।

- ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2020. ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ।
    - ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
- ਉਹ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ।
    - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, (ਭਾਵ ਡਰਾਫਟ ਰੂਲਜ਼, 2020 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 18) ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਟੀਮ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਜਾਂਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਕੈਚਾਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ,
        - ਸਪਾਟ ਪੰਚਨਾਮੇ ਆਦਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ 1-4)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹੈ।
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ
        - ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਖਰੜਾ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:
- ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ [ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ 6 () ()] – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ।
- ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਕੇਰਲ, ਕਲਕੱਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਾਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਨਿਯਮ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਨਿਯਮ 19 (ਆਈ)) - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਨੀਪੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ।
    - ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ
- ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੀ।
    - ਅਮਿਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

- ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਏ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207/208 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੂਚੀ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਆਨ, ਜਾਂ
- ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ
- ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪਰਖ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ,
- ਉਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।[3] ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਨਿਯਮ 4()]

- ਇਹ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਜਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ[4] ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਪੁਰਾਤਨ" ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਸੀ:
    - ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ। ਪਰ
    - ਉਪਰੋਕਤ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ: ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਪਰਖ
    - ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ
    - ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ

- [391.] ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ।

- ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ
    - ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
    - ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ
    - ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-
    - (ਏ) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ 1) ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਅਤੇ 124 ਜਾਂ ਬੈਂਕਰਜ਼ ਬੁੱਕ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1891 (1891 ਦਾ 13) ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ
    - () ਡਾਕ ਜਾਂ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚਿੱਠੀ, ਪੋਸਟਕਾਰਡ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ।

- [4] (2001) 3 ਐਸਸੀਸੀ 1

- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧਕ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
    - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ
    - ਉਹ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਲੰਬਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ, ਜਦੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ
- ਜਿਹੜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੜ ਢਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਹਤਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ।
    - ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਵਿਕਲਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਪੜਾਅ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ)।
    - ਸਬੂਤ) ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ
- ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਟਿਕਾਊ ਹੈ: ਜੱਜ ਜਾਂ
    - ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰ ਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ
- ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਫਾਇਦੇ ਹੋਣਗੇ. ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਗਵਾਹ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ
    - ਦਿਨ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ, ਕੇਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ,

- ਨਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
  ਇਹ ਉਪਾਅ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

- ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
  ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,
  - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਕਸਰ ਬਹੁਤ ਪੱਖਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਜਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਾਰਨ,
  - ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
  - ਮੁੱਦਾ। ਅਕਸਰ, ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਜਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (3) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - ਇਹ ਧਾਰਾ 148 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

    - "148. ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। - ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ
    - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
    - ਚਰਿੱਤਰ, ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
    - ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ, ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

    - ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗੀ:-
- ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਸਹੀ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

- (2) ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
-
    - ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਹਨ ਜੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੈ;
    - ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਗਵਾਹ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ"
    - ਧਾਰਾ 148 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ (ਧਾਰਾ 149-154) ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ
- ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟ ਹੈ; ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,
        - ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਈਨ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਖਤਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਜਵਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)
- ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਯੋਗ ਸਵਾਲ) ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
        - ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ
- ਪੰਜਾਲ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
        - ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਬੇਤੁਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਲਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ
- ਰੁਕਾਵਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਉਪਾਅ,
        - ਅਤੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਜਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
    - ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
- ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ, ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਮੀਸੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
- ਪਰਖ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਭਰ ਹਨ
- ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦਗਵਾਹਾਂ, ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਰਸਮੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਮਾਹਰ ਗਵਾਹਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕ੍ਰਮਬੰਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤਾਰੀਖਾਂ ਜਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ
- ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਹਰ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਢਲੀ ਕੇਸ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
  - ਇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹ, ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਆਦਿ) ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ,
  - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਿਰਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ
  - ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਸਰਤ
  - ਦਾਖਲਾ/ਇਨਕਾਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 294 ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
  - ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਾਰੀਖ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਤਾਰੀਖ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ 2 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-
  - ਲਗਾਤਾਰ 3 ਤਾਰੀਖਾਂ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਾਰੀਖ ਦਰਸਾਏਗੀ। ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ
  - ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

- ਅਮੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ
  - ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

- ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ - (1) ਮੈਡੀਕੋ-ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਡੀ ਸਕੈਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ - [ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 1]; (2) ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫ [ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 2] ਅਤੇ (3) ਸੀਨ ਮਹਾਜ਼ਾਰ / ਸਪਾਟ ਪੰਚਨਾਮਾ [ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 3] ਕਿੱਥੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।
- ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ।
    - ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ
        - ਅਭਿਆਸ, 2021, (ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ) ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:
        - ਸ਼ਾਰੀਅਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਖਰੜਾ ਨਿਯਮ, 2021
            - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ
- ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰਸਮੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
            - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (ਵਿੱਚ)
- ਇਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨਗੇ
        - ਮੈਨੂਅਲ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ. ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ 1-3 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- ਅੱਜ।
    - ਅਦਾਲਤ ਤਿੰਨ ਅਮੀਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਬਸੰਤ (ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ) ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ
        - ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਕਾਰਤਿਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹਿਕ ਜੱਗੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਵੀ. ਮੁਕੰਦਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਸੀ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ।
    - ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੋਟਿਸ ਲਓ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਿਰਦੇਸ਼।

- ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਨਿਯਮ, 2021 ਦਾ ਖਰੜਾ
    - ਅਧਿਆਇ . ਜਾਂਚ

- ਮੈਡੀਕੋ ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਡੀ ਸਕੈਚ
    - ਰਿਪੋਰਟ:
        - ਹਰੇਕ ਮੈਡੀਕੋ ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ:
    - ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੈਟ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਕੈਚ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ.
        - ਵਿਆਖਿਆ: ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ
    - ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਫਰੰਟਲ ਅਤੇ ਰੀਅਰ ਵਿਊ ਦੋਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
      ਅਨੇਕਸ - ਏ

- ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫ
    - ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ [ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ]
        - 46 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ("ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ") ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 129 ਤੋਂ 131 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਇੰਚਾਰਜ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਟੋਆਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।
        - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ। ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ
          ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਹੋਵੇਗਾ।
        - ਰੁੱਝੇ ਰਹੋ।
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫ ਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ/ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ।
    - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫ, ਜੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪੰਚਨਾਮਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਕਦਮ ਅਸਲ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
        - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ।

- 5. ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੈਮੋਰੀ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।
    - v. ਜਿੱਥੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਲੀ ਫਾਈਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
- ਮੈਮੋਰੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਮੋਰੀ ਕਾਰਡ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
    - ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਹਾਜ਼ਾਰ / ਸਪਾਟ ਪੰਚਨਾਮਾ
        - ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ
            - ਮਹਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਸਪਾਟ ਪੰਚਨਾਮਾ।
        - ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
- . ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ,
    - ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼ (ਜਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ) ਲੱਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ,
    - ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਥਿਆਰ,

. ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਡਿੱਗ ਗਏ ਸਨ,

- ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਗੋਲੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਾਂ
    - ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ,
- ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ ਅਤੇ
- ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ-ਨਿਰਮਿਤ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਧਾਂ, ਟੋਏ, ਵਾੜ, ਰੁੱਖ/ਝਾੜੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ ਅਤੇ
- ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ।
    - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਕੈਚ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਕੇਲਡ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ
        - ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ, ਜੋ ਕਰੇਗਾ
        - ਮੌਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕੇਲ ਕੀਤੀ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।
    - ਮਹਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

H

- ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ,
  - 207 ਅਤੇ 208 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ।

- ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਆਈ.ਓ.) ਧਾਰਾ 207 ਅਤੇ 208, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.
    - ਵਿਆਖਿਆ: ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
      - <u>ਅਧਿਆਇ : ਚਾਰਜ</u>
  - ਚਾਰਜ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਫਾਰਮ 32, ਅਨੁਸੂਚੀ-2, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਚਾਰਜ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
    - <u>ਅਧਿਆਇ : ਪਰਖ</u>
  - ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ: ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
    - ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
      - ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ 'ਤੇ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਈ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ.
      - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਰੇਗਾ
      - ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਨੁਵਾਦਕ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਰੋ।
    - ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 6 () ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
    - ਬਿਆਨ ◌ਾ◌ਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ/ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

- ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ।
    - ਹਰੇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਵਾਦਕ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 5. ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।
    - ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸਬੂਤ: ਫਾਰਮੈਟ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
- . ਹਰੇਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -1, ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਟਿਮ ਵਿੱਚ ਡੀਡਬਲਯੂ -1, ਡੀਡਬਲਯੂ -2 ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਦਾਲਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.-1, ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.-2, ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ।
- ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਈ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ।
- ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂ, ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
- ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਦਾ।
- ਗਵਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਸਬੂਤ ਉਸ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
    - ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ
- ਸਬੂਤ
- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਰੀਅਟਿਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -1, ਪੀ -2 ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਰੀਅਟਿਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ -1, ਡੀ -2 ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਸੇਰੀਅਟਿਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਸੀ -1, ਸੀ -2, ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- ਉਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਭਣਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਏ
ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ ਦਿਖਾਏਗਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
    - ਇਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰੈਕੇਟਾਂ (ਵਿਸ਼ਾ) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਸਬੂਤ ਲਈ)।
    - <u>ਵਿਆਖਿਆ</u>: ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ 1 (ਪੀਡਬਲਯੂ 1) ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -1 / ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ. ਜੇ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -1/1 (ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ) ਵਜੋਂ। 1 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -2/1 ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੇਰੀਅਟਿਮ ਵਿੱਚ -1, -2 ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
    - ਦੋਸ਼ੀ, ਗਵਾਹ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ
        - ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ◌ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ।
        - ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ, ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਨਾਮ ◌ਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ।
        - ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ
            - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਨੰਬਰ।
    - ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ
        - 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ:
- ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ
ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ੧੬੧ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਇਹ ਹੈ
    - ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ

- ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸ਼ਬਦ, ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵੱਖਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਾਹੀਂ.
- ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ
- ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- 4. ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਜੀਵਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ/ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- v. ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਓਮਨੀਬਸ ਮਾਰਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
    - ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ
        - ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
        - ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
            - <u>ਅਧਿਆਇ V: ਫੈਸਲਾ</u>
    - ਹਰੇਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ
        - ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ
            - ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਫਾਰਮ ਏ.
        - ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਬਿਆਨ।
        - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਪੈਂਡਿਕਸ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ,
            - ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ।
    - ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਅਤੇ 355 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ:

- ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਬਿੰਦੂ,
- ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ, ਅਤੇ
- ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ
- ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏਗਾ
  - ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ। ਜੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਨ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
  - ਅਤੇ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਗਵਾਹਾਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ
  - ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ, ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
  - ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ, ਨੰਬਰ ਬ੍ਰੈਕੇਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ.
- ਫੈਸਲਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪੈਰਾ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸੇਰੀਆਟਿਮ ਵਿੱਚ.

ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰੋ.

  - <u>ਅਧਿਆਇ V: ਵਿਭਿੰਨ</u>

- ਜ਼ਮਾਨਤ
  - ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
    - ਮਿਤੀ ਤੋਂ 3 ਤੋਂ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜਵਾਬ (ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ
    - ਮੁਕੱਦਮਾ) ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ।
  - ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ
    - ਕੇਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ।
- ਵਿਛੋੜਾ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਾਂਚਕਰਤਾ
  - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।

- 19. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼
    - ਹਰੇਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।
- ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। (ਧਾਰਾ 309 (1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.) ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏਗੀ
        - ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ
        - ਗਵਾਹ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਾਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਮਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਇਹ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ
        - ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇੱਕ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਸੈੱਟਾਂ ਤੇ, ਆਦਿ। ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਏਗੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਧਾਰਾ 294 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਗੀਆਂ।
        - ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਰੀਕਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦੀ ਹੈ
        - ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਂ ਸਲਾਹਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
        - ਵਾਜਬ ਹੈ। ਜੇ ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ
        - ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। (ਧਾਰਾ 309 (2) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.)
- ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ
    - ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੋਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਅਟੱਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

- ਅੱਜ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਇੱ ਕ ਕਾਰਨ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
- ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

- <u>ਫ਼ਾਰਮ</u>

IN THE COURT OF …… Present: ……. Sessions Judge [Date of the Judgement] [Case No……/2019] (Details of FIR/Crime and Police Station)	
▪ Complainant	STATE OF….. OR NAME OF THE COMPLAINANT
REPRESENTED BY	NAME OF THE ADVOCATE
ACCUSED	NAME WITH ALL PARTICULARS (A1) 1. 2. NAME WITH ALL PARTICULARS (A2)

REPRESENTED BY NAME OF THE ADVOCATES

- <u>ਫ਼ਾਰਮ</u>

Date of Offence	
Date of FIR	
Date of Chargesheet	
Date of Framing of Charges	
Date of commencement of evidence	

- ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ:

Rank of the Accused	Name of Accused	Date of Arrest	Date of Release on Bail	Offences charged with	Whether Acquitted or convicted	Sentence Imposed	Period of Detention Undergone during Trial for purpose of section 428, Cr.PC

H

- ਫਾਰਮ
- ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ / ਬਚਾਅ / ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ
- . ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ

RANK	NAME	NATURE OF EVIDENCE (EYE WITNESS, POLICE WITNESS, EXPERT WITNESS, MEDICAL WITNESS, PANCH WITNESS, OTHER WITNESS)
PW1		
PW2		

- ਅ. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ;

RANK	NAME	NATURE OF EVIDENCE (EYE WITNESS, POLICE WITNESS, EXPERT WITNESS, MEDICAL WITNESS, PANCH WITNESS, OTHER WITNESS)
DW1		
DW2		

- () ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ;

RANK	NAME	NATURE OF EVIDENCE (EYE WITNESS, POLICE WITNESS, EXPERT WITNESS, MEDICAL WITNESS, PANCH WITNESS, OTHER WITNESS)
CW1		
CW2		

- ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ/ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ
- . ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ:

	Exhibit Numb	Description
1	Exhibit P-1/PW1	
2	Exhibit P-2/PW2	

- . ਰੱਖਿਆ

	Exhibit Numb	Description
1	Exhibit D-1/DW1	
2	Exhibit D-2/DW2	

H

- . ਅਦਾਲਤ ੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ

1	Exhibit C-1/CW1	Description
2	Exhibit C-2/CW2	

- () ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ:

1	MO1	Material Number / Description
2	MO2	

- ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
- ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

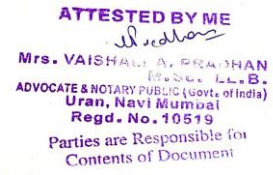

-